

Düşünsel Anarşizmi Hapseden İfade İstenci ve Doğal Otorite

Doç. Dr. Araştırmanı Öneririm

06.10.2022

Düşünce temelde dilden bağımsızdır ancak iletişim istenci ile her bir ifadeye teker teker hapsedilir.

Kelimelerin, farklı diller veya kültürler arasındaki etkileşim esnasında "tam olarak" ifade edilemiyor oluşu makro düzlemde; farklı bireyler ya da küçük gruplaşmalar arasındaki etkileşim esnasında "çağrışım farklılığından" ötürü ortaya çıkan anlaşmazlıklar ise mikro düzlemde bu durumun sonucudur.

Buradaki kilit nokta, çağrışım farklılığıdır. Kelimeler mikro veya makro her durumda her kişiye farklı şeyler çağrıştırdığından, kelimeler, "sözlükler" ve "anlam ataması" ile hapsedilmeye çalışılır. Kelimelerin ortak anlamı, yani sözlükler, yanlısamadır. Kelimeler; her bireyde, bağlamın, yani algıladığı çevrede ürettiği anlık bilginin, etkisi ile farklı anlamlara bürünür. Bunu açarsak; kelimeler düşünceleri hali hazırda hapsetmek için vardır. Sözlükler ise hangi kelimenin hangi düşünceyi hapsettiği konusunda mikro ve makro düzlemde bağımsız bir şekilde buna yardımcı olmak için üretilir. Dilin, eski ve gizli anlaşmalar bütünü olduğuna karşılık "Çağrışım Farklılığı Problemi" oldukça ilgi çekicidir. Söz edilen anlaşmalar bütünü ancak ve ancak yukarıda belirtildiği üzere bir yanlısamadan ibarettir; aşırı genel birkaç kavramın tamamen ortak anlam taşıdığı sanrisından doğmaktadır.

Çağrışım Farklılığı Problemi'nin açıkça görül-
düğü bir nokta ve belki de en büyük kanıtı, yapay
zekadır. Yapay zekanın kavramsallık problemin-
den daha önce "Yapay zeka akıl sağlığını kaybet"
yazımda bahsetmiştim:

*"Kavramsallıktan kastım şu; insan beyni, anım-
sama [bu yazıda çağrışım kelimesini daha uygun gör-
düm] yoluyla hareket eder. Ben size insan dediğim
zaman, size bunu dedikten sonra insan kelimesini
hangi anlamda kullandığıma dair bir tanım yapmam,
aslına bakarsanız isterseniz bile yapmam pek kolay de-
ğildir. Siz ise benden böyle bir tanım yapmamı bekle-
mezsiniz, insan kelimesinin size anımsattığı ilk şeyi
temel alarak konuşmaya devam edersiniz. Ancak bu,
bir robot için böyle olmaz. Bir robota, insanın ne
olduğu hakkında tanım vermeniz gerekir. Kuralları
incelersek; insan, insanlık, robot, zarar vermek, fay-
dalı olmak, korumak ve güç kullanmak kavramlarını
teker teker tanımlamanız gerekir ki, bu tanımların
her birinin uzun uzadıya tartışıldığı, tartışılıyor ol-
duğu ve hâlâ tartışılması gerektiği gibi, tartışmaya
katılacak 8 milyar insanın ortaklaşa bir tanım yap-
ması gerekliliği pratikte büyük bir zorluk ortaya çı-
karır."*

Mikro ve makro her düzlemde, insan beyni de
aynı şekilde Çağrışım Farklılığı Problemi'den muz-

darip olmasına rağmen problemin sebebi olan çağrışım prensibi, problemi gizlemektedir.

Anlaşılabacağı üzere insan, temelde, sanılanın aksine, üretilmiş kavramlar ile düşünmez. Düşünce çağrışımından ibarettir, çağrışım ise ifade istenci ile kavramlara dönüştürülür. Kavramlar ile düşünmek ise kavramların ve kavramların bağlamında kültürlerin, kültürlerin bağlamında dillerin, içinde bulunduğu mikro ve makro grupların ve kitlelerin, grup ve kitleler bağlamında ait hissettiği kimliklerin ve saydıklarımın tamamını şekillendiren iktidar ilişkilerinin sınırları içerisinde hapsolür.

Düşüncelerin kavrama dönüştürölmesi ya da kavramlar ile düşünmek, ifade istenci veya daha genel şekilde söylemek gerekir ise iletişim istencinden doğar. İletişim monolog olabileceği gibi kişiler arası da olabilir. Monolog veya diyalogun doğrudan kelimelerle olmasına ihtiyaç yoktur, ifade istencinin ortaya çıkardığı diller, kelimelerden daha çeşitlidir. Bu istenç iktidar ilişkileri tarafından yönetilir. Kùltürler, kitleler, kimlikler, iktidarın bireyi yönetmek için yaptığı kategorizasyonlardır.

Örneğin; eşcinselliği veya daha genel haliyle heteronormatif olmayan her durumu çağrıştıran kelimeler veya simgeler, yani fonetik veya ideografik şekilde ifade edilen düşünceler, belli başlı toplumlarda ifade edilmez ya da edildiği vakit ayıplanır, dışla-

nır; "normal" olan heteronormatif düşüncelerin kısıt-
rıldığı kelimeler iken, aksi düşüncelerin kısıtıldığı
kelimeler ötekileştirilir. Basitleştirirsek; eşcinsellik,
önce ifade istenci yüzünden ortaya çıkan simge veya
kelimeler bağlamıyla hapsedilir, ardından bu simge
ve kelimelerin ötekileştirilmesi yolu ile baskılanır. İktidarın inşa ettiği normal korumanın en basit yolu,
ifadeye sıkıştırılan düşünceleri baskılamaktır.

Örneğin dayanak noktası olan eşcinsellik
kelimesi ile (doğrudan eşcinsel kelimesinden bahset-
miyorum; gay, lezbiyen, ibnelik, yuvarlaklık veya
aklınıza gelen tonlarca diğer kelimeyi sıralamaya
üşendiğimden bunu kullanıyorum.) sadece "akla
gelen ilk anlamıyla" eşcinsel ilişki kastedilmez.
Hiçbir kelimenin sınırlarının keskin olmayışından
ötürü, şeytanlaştırılan ve ötekileştirilmek istenen
başka düşünceler için eşcinsellik kavramının kap-
samı genişletilir; "erkeklerin" sergilediği "feminenlik"
veya "kadınların" sergilediği "maskülenlik" zaman
zaman "eşcinsellik" bağlamında birbirine eşitlenerek
ötekileştirmeye dahil edilir. Tırnak içine alınan
her kavram hapsedilmiş düşünceler, örneğimizdeki
"eşcinsellik" ise bu hapsedilmiş düşünceler için
bir çatı haline gelir. Kısacası; kapsamı geniş tek
bir kelime, iktidar ilişkilerinin "yapay çağrışım"
üretmek "anlam ataması" veya "sözlükleştirme"

hareketi sonucu şeytanlaştırılan tüm düşünceleri baskılamaya yaramaktadır.

Düşüncenin hapsedilmesi, sadece şeytanlaştırma amacı ile ortaya çıkmak zorunda değildir. Eşcinsellik çatısı altında pozitif anlam yüklenmesi amacı ile ortaya atılan kelimeler de vardır; örneğin, "masum" bir tanımlama veya insanların kendilerini tanıma veya kolayca "aidiyet" hissetmesi için ortaya atılan, biseksüel, panseksüel, gender-fluid, vesaire. Bu kelimelerin ilk ortaya çıkışı, eşcinsellik çatısı altında bir şeytanlaştırma değil, yukarıda dediğim gibi aidiyet üretme veya "normalleştirme" amacıdır.

Sonuç olarak; iktidar, bireyin başkalarıyla arasındaki ilişkilerde, somut bir yönetici şeklinde dışarıda olabileceği gibi bireyin kendisi ile arasında da görülebilecek bir otoritedir ve otorite, ötekileştirme kadar normaleştirme ile de bireyi yönetir; O halde, sonuç olarak; düşüncenin özgürleştirilmesinin önündeki ilk engel, ifade istencinin iktidar ilişkileri veya otoriteye kapılması ile ifade edilen düşünceler, hapsedilmesidir; buna rağmen, ifade istenci özgürleştirilemezdir. ifade istenci, bir süreçtir, bu sürecin sonucu olarak "düşünsel anarşizm" ortadan kalkar. Düşünce, ifade istencinin ortadan kalkması ile bir miktar daha özgür hale gelebilir.

Kişi, daha en başta düşüncelerinin kavramsallaştırması ile özneleştirilir; pekçok anarşistin dev-

let, hiyerarşi, eşitsizlik, mülkiyet, piyasa, iyilik, kötülük, sınıfsallık gibi düşüncelerin sıkıştırıldığı diğer kavramları tartışmasına rağmen düşünsel anarşizme değinmemesi ilginçtir. Bunun sebebinin ise ifade istenci kavramının muhtemelen pekçok anarşist teorisyen için doğal otorite içerisinde tartışılacak olması ve doğal otoritenin mutlak iyi olduğu düşüncesidir. Oysa düşünsel anarşizm için kavramsız düşüncenin ötesine geçmemek, bir şeyler ifade etmemek, doğal otorite ile kavgalı olmak gerekmektedir.

Anarşist Kütüphane

Doç. Dr. Araştırmanı Öneririm
Düşünsel Anarşizmi Hapseden İfade İstenci ve
Doğal Otorite
06.10.2022

06.10.2022 tarihinde şuradan alındı:
docdrarastirmanioneririm.substack.com

tr.anarchistlibraries.net